

ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีไทย ตาม IEG 11 ขอบสหพันธ์นักบัญชีนานาชาติ

วัลลภ บัวชุม*

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน โดยเทคโนโลยีสารสนเทศจะถูกนำไปใช้ในทุกส่วนงานของกิจการ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนกระบวนการผลิต การบริหารสินค้าคงคลัง สนับสนุนกิจกรรมการขายและกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางด้านการบัญชีของกิจการด้วย เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศจะถูกใช้ในการรวบรวมข้อมูล การจัดการข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่เกิดจากรายการดำเนินกิจกรรมทางการค้าต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สนองตอบต่อความต้องการของฝ่ายบริหารในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจด้านต่างๆ

ในจำนวนทางด้านบัญชีนั้นนอกจากจะมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการปฏิบัติงานเบื้องต้นแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับการสอบทานและการควบคุมสารสนเทศที่ได้จากส่วนงานหรือกิจกรรมอื่นในกิจการด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับสารสนเทศในเวลาที่เหมาะสมและมีความถูกต้อง เหมาะสมต่อการดำเนินงานของกิจการในภาพรวม ดังนั้นนักบัญชีที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องมีความรู้และความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศพอสมควร เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามความคาดหวังของฝ่ายบริหารของกิจการ

หากกล่าวถึงความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่นักบัญชีควรมีนั้นจะมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในหลายเรื่องตามความต้องการของฝ่ายบริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ดังนั้นในช่วงเวลาที่ผ่านมาสหพันธ์นักบัญชีนานาชาติ (International Federation Accountant Committee: IFAC) จึงได้ออก International Education Guideline 11 (IEG 11) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้และความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการทำงานในยุคปัจจุบันและสอดคล้องกับความต้องการใช้ข้อมูลของฝ่ายบริหารรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการ

จากบทบาทของนักบัญชีที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการกำหนดกรอบความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีของสหพันธ์นักบัญชีนานาชาตินั้น การศึกษานี้จึงต้องการศึกษานักบัญชีไทยในปัจจุบันมีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามกรอบของ IEG 11 มากน้อยเพียงใดในมุมมองของผู้บริหารและเป็นไปตามความคาดหวังของฝ่ายบริหารของกิจการหรือไม่

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สหพันธ์นักบัญชีนานาชาติได้ออก International Education Guideline 11 (IFAC, 2003) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือเตรียมความพร้อมของนักบัญชีเกี่ยวกับความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้นักบัญชีสามารถทำงานในสภาพแวดล้อมของเทคโนโลยีสารสนเทศได้ เนื่องจากในปัจจุบันภาคธุรกิจต่างคาดหวังว่านักวิชาชีพบัญชีต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงมีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

ข้อกำหนดของ IFAC จะเป็นกรอบสำหรับการให้การศึกษาและฝึกอบรมนักวิชาชีพบัญชี ซึ่งประกอบด้วยนักบัญชีในฐานะผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นักบัญชีในฐานะ

ผู้บริหารระบบสารสนเทศ นักบัญชีในฐานะผู้ออกแบบระบบสารสนเทศและนักบัญชีในฐานะผู้ประเมินระบบสารสนเทศ ทั้งนี้ข้อกำหนดนี้ได้ระบุถึงความรู้และความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นแก่นักบัญชี ได้แก่

- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบธุรกิจ
- ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ความสามารถในการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ความสามารถในการรับเทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะผู้ใช้งาน
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะอื่น ได้แก่ ผู้จัดการระบบ ผู้ออกแบบระบบ รวมถึงผู้ประเมินระบบ

และเมื่อสหพันธ์นักบัญชีนานาชาติได้ออก IEG 11 เพื่อเป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมและพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีนั้น ทำให้มีการศึกษาต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวหลายการศึกษา ซึ่งการศึกษาที่สำคัญได้แก่

การศึกษาเรื่อง The Level of IT/IS Skills in Accounting Program in British Universities ของ Ahmed ในปี ค.ศ. 2003 ที่สรุปว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ของประเทศอังกฤษ ที่สอนทางด้านบริหารธุรกิจต่างเห็นด้วยที่สหพันธ์นักบัญชีนานาชาติมีการกำหนดแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักบัญชีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตาม IEG 11 เช่นเดียวกับ Greenstein และ McKee (2004) ที่ศึกษาเรื่อง Assurance Practitioners' and Educators' Self-perceived IT Knowledge Level: An Empirical Assessment และได้สรุปว่าทั้งผู้ปฏิบัติงานด้านการบัญชีและนักวิชาการหรือนักการศึกษาต่างเห็นด้วยกับแนวคิดของสหพันธ์นักบัญชีนานาชาติในเรื่องการกำหนดแนวทางในการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชี

ในปี ค.ศ. 2009 Reed และ Pence ได้ศึกษาเกี่ยวกับ IEG 11 ของสหพันธ์นักบัญชีนานาชาติในหัวข้อ International Accounting Curriculum: IFRS Now, IEG 11 Later? ซึ่งผลการศึกษาสรุปรว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยต่างเห็นว่า นักศึกษาวิชาเอกด้านการบัญชีควรมีพื้นฐานเกี่ยวกับ ความรู้ ในการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศและความสามารถในการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะถ้าไม่มีความเข้าใจแล้วนักบัญชีจะไม่สามารถเข้าใจถึงการ ออกแบบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงหน้าที่ในการ ควบคุมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้ นอกจากนี้นักบัญชียัง ควรมีความรู้ในด้านการจัดหาและพัฒนาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศรวมถึงควรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในฐานะผู้ใช้ระบบงานด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาข้างต้นทำให้เห็นว่าทั้งผู้ปฏิบัติงานรวมถึง นักวิชาการต่างเห็นด้วยกับการที่สหพันธ์นักบัญชีนานาชาติ

ได้ออกแนวทางสำหรับการพัฒนาหรือเตรียมความพร้อม ในด้านความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศของ นักบัญชี นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ วิชาชีพบัญชีต่างมีความคาดหวังให้นักศึกษาวิชาชีพ บัญชีมีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สำคัญเพื่อนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพบัญชีในอนาคต

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากแนวคิด ทฤษฎีและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่าความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น มีความจำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพด้านบัญชี ดังนั้นการ ศึกษาจึงต้องครอบคลุมผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินของ กิจการในฐานะผู้ใช้ งานของนักบัญชีมีความคาดหวังและ ความเห็นต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของนักบัญชียังน้อยเพียงใด ทั้งนี้กรอบแนวคิดในการศึกษา ในภาพรวมแสดงได้ตามรูปที่ 1



รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

วิธีการดำเนินการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้ดำเนินงานวิจัยพัฒนาขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ IEG 11 ของสหพันธ์นักบัญชีนานาชาติ หรือ IFAC ซึ่งแบบสอบถามจะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามหรือผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงิน รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักบัญชีในสำนักงานบัญชีภายใต้ความรับผิดชอบของผู้ตอบแบบสอบถาม รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคาดหวังและระดับความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชี ในด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในระบวรธุรกิจ ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะผู้ใช้งาน และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อแนวทางการสรรหาและพัฒนาักบัญชีที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคต

สำหรับการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจะให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบในข้อที่ตรงกับระดับความคาดหวังหรือระดับความคิดเห็น โดยจะมีการใช้มโนค่าตอบออกเป็นระดับโดยใช้สเกลแบบ Likert Scale 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ประชากร ขนาดตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 478 บริษัท โดยไม่รวมบริษัทจดทะเบียนขนาดกลางหรือ mai และบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตร

คำนวณทางสถิติของ ทาโร ยามาเน โดยกำหนดค่าระดับความคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างเท่ากับร้อยละ 5 ทำให้ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเท่ากับ 218 บริษัท ดังแสดงผลการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{478}{1 + [478 \times (0.05)^2]}$$

$$= 218 \text{ ราย}$$

ในขั้นตอนของการสุ่มตัวอย่างงานวิจัยนี้จะใช้วิธีการสุ่มเลือกตัวอย่างออกเป็นระยะๆ โดยเริ่มจากการแยกรายชื่อบริษัทจดทะเบียนออกเป็นกลุ่มอุตสาหกรรม กำหนดขนาดตัวอย่างของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอุตสาหกรรมต่อจำนวนประชากรรวม จากนั้นเรียงลำดับรายชื่อบริษัทในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมตามลำดับอักษรย่อของหลักทรัพย์ และสุ่มเลือกบริษัทตัวอย่างที่มีลำดับลงท้ายด้วย 1 จนครบ หากจำนวนยังไม่เท่ากับขนาดตัวอย่างของกลุ่มอุตสาหกรรมก็จะสุ่มเลือกบริษัทที่มีลำดับลงท้ายด้วย 2 และ 3 ตามลำดับจนกว่าจะได้จำนวนของบริษัทเท่ากับขนาดตัวอย่างของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสอบถามผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินที่เป็นหน่วยตัวอย่างจะถูกนำมาวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามหรือผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงิน การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปของความถี่และร้อยละในการอภิปรายลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารสำนักงานบัญชี

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงิน การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปของความถี่และร้อยละในการอภิปรายลักษณะของนักบัญชีในสำนักงานดังกล่าว ซึ่งจะประกอบไปด้วยอายุเฉลี่ยของนักบัญชีในสำนักงานและประสบการณ์โดยเฉลี่ยของนักบัญชีในสำนักงาน

3. การวิเคราะห์ระดับความคาดหวังของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีในด้านต่างๆ ได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในระบอบธุรกิจ ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะผู้ใช้งาน ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะเป็นการใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปของความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอภิปรายถึงระดับความคาดหวังดังกล่าว นอกจากนี้จะใช้สถิติ Chi-Square ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบางประการของผู้ตอบแบบสอบถามหรือผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินกับระดับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ภายใต้ข้อสมมติฐานที่ว่าระดับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีมีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารสำนักงานบัญชี

4. การวิเคราะห์ระดับความเครียดของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีในปัจจุบัน การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะเป็นการใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปของความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอภิปราย

ถึงระดับความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ระดับความคาดหวัง และจะใช้สถิติ Chi-Square ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบางประการของผู้ตอบแบบสอบถามกับระดับความเครียดต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ภายใต้ข้อสมมติฐานที่ว่าระดับความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีมีความสัมพันธ์กับ อายุ และประสบการณ์เฉลี่ยของนักบัญชี

5. การเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีกับระดับความคิดเห็นของผู้บริหารต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีที่ประกอบอยู่ในปัจจุบัน การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะใช้สถิติ t-Dependent ในการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคาดหวังของผู้บริหารกับระดับความคิดเห็นของผู้บริหารต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชี ภายในข้อสมมติฐานที่ว่าผู้บริหารมีระดับความคาดหวังต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีสูงกว่าระดับความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีในปัจจุบัน

6. การวิเคราะห์ระดับระดับความเครียดของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อแนวทางในการสรรหาและพัฒนา นักบัญชีที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคตซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะเป็นการใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปของความถี่และร้อยละในการอภิปรายถึงระดับความความคิดเห็นดังกล่าว

ผลการศึกษา

ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินที่เป็นหน่วยตัวอย่าง ซึ่งผลปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 187 คน คิดเป็น 85.78% ของจำนวนหน่วยตัวอย่างที่กำหนดไว้ที่ 218 คน นอกจากนี้ภายหลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้วได้มีการทดสอบความเชื่อถือได้ของคำตอบโดยพิจารณาจากค่า Reliability Coefficients ซึ่งให้ค่า Alpha เท่ากับ 0.951 และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงในจำนวน 70.6% ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ในจำนวน 47.1% และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือระดับปริญญาตรี ในจำนวน 52.9% และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการบริหารส่วนงานบัญชีและการเงินในระยะเวลามากกว่า 15 ปี ในจำนวน 47.1%

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักบัญชีที่สังกัดอยู่ในส่วนงานบัญชีภายใต้ความรับผิดชอบของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งพบว่าบริษัทส่วนใหญ่ประกอบด้วยนักบัญชีที่มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 31-35 ปี ในจำนวน 64.7% และบริษัทส่วนใหญ่มีนักบัญชีที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี ในจำนวน 58.8%

ผลการวิเคราะห์ความคาดหวังของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีในด้านต่างๆ ได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบธุรกิจ ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงความสามารถใน

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะผู้ใช้งานพบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินคาดหวังต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีในระดับปานกลางถึงมาก โดยที่คาดหวังต่อความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบธุรกิจในทุกประเด็นในระดับมากที่สุด คาดหวังต่อความรู้เกี่ยวกับการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับมาก คาดหวังต่อความรู้ด้านการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศในทุกประเด็นในระดับมาก ยกเว้นความสามารถในการประเมินการควบคุมกระบวนการในการจัดหาและพัฒนาระบบที่คาดหวังในระดับปานกลาง และผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินคาดหวังต่อความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะผู้ใช้งานของนักบัญชีในทุกประเด็นในระดับมาก ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 1

ในการแสดงความคาดหวังของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินนี้ได้นำมาเป็นผลมาจากปัจจัยส่วนบุคคลหรือลักษณะโดยทั่วไปของผู้บริหารด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเพศ อายุ ระดับการศึกษารวมถึงประสบการณ์ในการบริหารส่วนงานบัญชีของผู้บริหาร ดังนั้น การศึกษานี้จึงทดสอบความสัมพันธ์ของระดับความคาดหวังกับลักษณะโดยทั่วไปของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินดังกล่าว ทั้งนี้ ในทดสอบสมมติฐานด้วยใช้สถิติ Chi-Square ภายใต้ค่านัยสำคัญเท่ากับ 0.05 พบว่าระดับความคาดหวังของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีนั้น มีความสัมพันธ์กับเพศ อายุ และประสบการณ์ในการบริหารส่วนงานบัญชี ในขณะที่ระดับการศึกษาของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคาดหวังของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีของนักบัญชี ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคาดหวังของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชี

ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	สรุประดับความคาดหวัง
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบธุรกิจ			
1. สถาปัตยกรรมของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.804	3.94	มาก
2. กระบวนการในการจัดหาหรือพัฒนาระบบ	0.980	3.53	มาก
3. การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.976	3.5	มาก
4. กลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ	1.091	3.59	มาก
5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการธุรกิจ	0.851	3.53	มาก
ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.928	3.65	มาก
ความสามารถในการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ			
1. การเลือกจุดควบคุมที่เหมาะสมเพื่อการประเมินผลการควบคุมสารสนเทศ	0.751	3.71	มาก
2. การประเมินสภาพแวดล้อมการควบคุม	0.906	3.65	มาก
3. การประเมินการควบคุมกระบวนการในการจัดหาและพัฒนาระบบ	0.914	3.41	ปานกลาง
4. การประเมินผลกระบวนการและกิจกรรมการประเมินความเสี่ยง	0.980	3.53	มาก
5. การประเมินผลการปฏิบัติงานและการควบคุมการประมวลผลระบบสารสนเทศ	1.035	3.59	มาก
6. การประเมินระบบการตรวจสอบและกิจกรรมในการตรวจสอบ	1.028	3.65	มาก
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะผู้ใช้งาน			
1. การประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อระบบธุรกิจและนักบัญชี	0.834	3.88	มาก
2. การแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในระบบธุรกิจและนักบัญชี	1.004	3.76	มาก
3. การประยุกต์ใช้เทคนิคการควบคุมในระบบปฏิบัติงานส่วนบุคคล	0.958	3.71	มาก

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ของระดับความคาดหวังกับลักษณะทั่วไปของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงิน

ลักษณะทั่วไปของผู้บริหาร	ค่าสถิติ (Chi-Square)	ค่านัยสำคัญ (P-Value)	สรุปความสัมพันธ์
เพศ	34.358	0.000	มีความสัมพันธ์
อายุ	100.958	0.000	มีความสัมพันธ์
ระดับการศึกษา	6.815	0.078	ไม่มีความสัมพันธ์
ประสบการณ์	95.971	0.000	มีความสัมพันธ์

สำหรับการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีในด้านต่างๆ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบธุรกิจ ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะผู้ใช้งาน ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินเห็นว่านักบัญชีมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ในระดับปานกลาง โดยเห็นว่านักบัญชีมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบธุรกิจในทุกประเด็น ในระดับปานกลาง เห็นว่านักบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับปานกลาง เห็นว่านักบัญชีมีความสามารถในการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศในทุกประเด็นในระดับปานกลาง และผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินเห็นว่านักบัญชีมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะผู้ใช้งานในทุกประเด็นในระดับปานกลาง ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเห็นของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชี

ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	สรุประดับความคาดหวัง
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบธุรกิจ			
1. สถาปัตยกรรมของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.764	3.35	ปานกลาง
2. กระบวนการในการจัดหาหรือพัฒนาระบบ	0.760	3.12	ปานกลาง
3. การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.879	2.76	ปานกลาง
4. กลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ	0.940	2.94	ปานกลาง
5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการธุรกิจ	0.804	2.94	ปานกลาง
ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.902	2.88	ปานกลาง
ความสามารถในการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ			
1. การเลือกจุดควบคุมที่เหมาะสมเพื่อการประเมินผลการทำงานของระบบสารสนเทศ	0.804	2.94	ปานกลาง
2. การประเมินสภาพแวดล้อมการควบคุม	0.760	2.88	ปานกลาง
3. การประเมินการควบคุมกระบวนการในการใช้งานและพัฒนาระบบ	0.809	2.76	ปานกลาง
4. การประเมินผลกระบวนการและกิจกรรมการประเมินความเสี่ยง	0.894	2.71	ปานกลาง
5. การประเมินผลการปฏิบัติงานและการควบคุมการประมวลผลระบบสารสนเทศ	0.944	2.76	ปานกลาง
6. การประเมินระบบการตรวจสอบและกิจกรรมในการตรวจสอบ	0.894	2.71	ปานกลาง
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะผู้ใช้งาน			
1. การประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อระบบธุรกิจและงานบัญชี	0.859	3.18	ปานกลาง
2. การแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในระบบธุรกิจและงานบัญชี	0.774	3.41	ปานกลาง
3. การประยุกต์ใช้เทคนิคการควบคุมในระบบปฏิบัติงานส่วนบุคคล	0.826	3.29	ปานกลาง

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินกับลักษณะบางประการของนักบัญชีในสำนักงานภายใต้ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ได้แก่ อายุเฉลี่ยของนักบัญชีในสำนักงานและประสบการณ์เฉลี่ยของนักบัญชีในสำนักงานโดยใช้สถิติ Chi-Square ภายใต้ค่านัยสำคัญเท่ากับ 0.05 พบว่าระดับความเห็นของ

ผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้น มีความสัมพันธ์กับอายุเฉลี่ยและประสบการณ์เฉลี่ยของนักบัญชีในสำนักงานภายใต้ความรับผิดชอบดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ของระดับความเห็นของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินกับลักษณะบางประการของนักบัญชีในสำนักงานภายใต้ความรับผิดชอบ

ลักษณะบางประการของนักบัญชี	ค่าสถิติ (Chi-Square)	ค่านัยสำคัญ (P-value)	สรุปความสัมพันธ์
อายุเฉลี่ย	73.440	0.000	มีความสัมพันธ์
ประสบการณ์เฉลี่ย	43.188	0.000	มีความสัมพันธ์

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระดับความคาดหวังและระดับความเห็นของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินที่มีต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีด้านต่างๆ โดยใช้สถิติทดสอบ t-Dependent ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 ทำให้ทราบว่าระดับความคาดหวังของของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินที่มีต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีในด้านต่างๆ ได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยี

สารสนเทศในระบบธุรกิจ ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในฐานะผู้ใช้งานสูงกว่าระดับความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินที่มีต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในทุกด้าน ซึ่งผลการทดสอบปรากฏตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีกับระดับความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชี	ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ยความเห็น	ค่าสถิติ (t)	ค่านัยสำคัญ (P-Value)	สรุปเปรียบเทียบ
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบธุรกิจ					
1. สถาปัตยกรรมของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.94	3.35	7.714	0.000	สูงกว่า
2. กระบวนการในการจัดหาหรือพัฒนาระบบ	3.53	3.12	6.652	0.000	สูงกว่า
3. การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.59	2.76	13.113	0.000	สูงกว่า
4. กลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.59	2.74	11.555	0.000	สูงกว่า
5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการธุรกิจ	3.53	2.74	11.502	0.000	สูงกว่า
ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.65	2.88	12.931	0.000	สูงกว่า
ความสามารถในการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ					
1. การเลือกจุดควบคุมที่เหมาะสมเพื่อการประเมินผลการควบคุมสารสนเทศ	3.11	2.94	16.185	0.000	สูงกว่า
2. การประเมินสภาพแวดล้อมการควบคุม	3.65	2.88	12.931	0.000	สูงกว่า
3. การประเมินการควบคุมกระบวนการในการจัดหาและพัฒนาระบบ	3.41	2.76	10.555	0.000	สูงกว่า
4. การประเมินผลกระบวนการและกิจกรรมการประเมินความเสี่ยง	3.53	2.71	10.775	0.000	สูงกว่า
5. การประเมินผลการปฏิบัติงานและการควบคุมการประมวลผลระบบสารสนเทศ	3.59	2.76	10.235	0.000	สูงกว่า
6. การประเมินระบบการตรวจสอบและกิจกรรมในการตรวจสอบ	3.65	2.71	12.16	0.000	สูงกว่า
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะผู้ใช้งาน					
1. การประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อระบบธุรกิจและงานบัญชี	3.88	3.18	7.856	0.000	สูงกว่า
2. การแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในระบบธุรกิจและงานบัญชี	3.76	3.41	5.757	0.000	สูงกว่า
3. การประยุกต์ใช้เทคนิคการควบคุมในระบบปฏิบัติงานส่วนบุคคล	3.71	3.29	6.652	0.000	สูงกว่า

การศึกษาความเห็นของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อแนวทางในการสรรหาและพัฒนาบัญชีที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคตนั้นมีการสอบถามความเห็นประเด็นหลักคือ แนวทางในการ

สรรหานักบัญชีที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แนวทางพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีและความรับผิดชอบในการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักบัญชี

ผลการวิเคราะห์แนวทางในการสรรหานักบัญชีที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินส่วนใหญ่มีความเห็นต่อแนวทางในการสรรหานักบัญชีในอนาคตว่าควรรับนักบัญชีที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศพอสมควร เข้าทำงานจำนวน 76.4% ในขณะที่ผู้บริหารบางส่วนเห็นว่าควรรับนักบัญชีที่ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าทำงานแล้วค่อยวางแผนพัฒนาในภายหลังจำนวน 11.8% เห็นว่าควรรับนักบัญชีที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดีเข้าทำงานจำนวน 11.8% ในขณะที่ไม่มีผู้บริหารคนใดเห็นว่าควรรับนักบัญชีที่ไม่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าทำงาน

ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีพบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่นักบัญชีภายในหน่วยงานจำนวน 52.9% ในขณะที่ผู้บริหารอีกกลุ่มเห็นว่าควรสอดแทรกความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปกับกระบวนการทำงานของนักบัญชีจำนวน 35.3% ในขณะที่ผู้บริหารบางกลุ่มเห็นว่าควรส่งนักบัญชีไปศึกษา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในหลักสูตรระยะสั้นภายนอกหน่วยงานจำนวน 11.8% และไม่มีผู้บริหารคนใดเห็นว่าควรส่งนักบัญชีไปศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในหลักสูตรระดับปริญญาภายนอกหน่วยงาน

การวิเคราะห์ความเห็นของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินต่อความรับผิดชอบในการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักบัญชีพบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นความรับผิดชอบของสถาบันการศึกษาที่ผลิตนักบัญชี จำนวน 47.1% ซึ่งเท่ากับความเห็นที่ว่าควรเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานที่นักบัญชีสังกัดอยู่ ในขณะที่ผู้บริหารอีกกลุ่มเห็นว่าความรับผิดชอบดังกล่าวเป็นความรับผิดชอบของตัวนักบัญชีเองจำนวน 5.8%

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินมีความคาดหวังต่อความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีในระดับปริญญาตรี ผู้บริหารส่วนหนึ่งเห็นว่าการที่จะสรรหานักบัญชีในอนาคตนั้นควรรับนักบัญชีที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศพอสมควรเข้าทำงาน ดังนั้นนักบัญชีจึงควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งในแง่ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่กล่าวมาเพื่อที่จะได้เข้าสู่วิชาชีพ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพให้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ใช้ผลงานในอนาคต

ในทำนองเดียวกัน หน่วยงานด้านการศึกษามีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตทางด้านบัญชี ก็ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ ซึ่งจากการศึกษาจะพบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินส่วนใหญ่ต่างเห็นว่าสถาบันการศึกษาที่ผลิตนักบัญชีควรมีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชี

ทั้งนี้ในการศึกษาครั้งนี้จำกัดแต่เพียงการศึกษาระดับความคาดหวังและความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงินของกิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น ซึ่งถ้าหากต้องการวัดความคาดหวังของผู้ใช้ผลงานของนักบัญชีโดยแท้จริงแล้ว ควรมีการขยายขอบเขตออกไปยังกิจการกลุ่มอื่นๆ เพื่อที่จะได้ผลการศึกษาที่สะท้อนถึงความคาดหวังและความคิดเห็นของผู้มีส่วนในการใช้ผลงานของนักบัญชีทุกฝ่าย อันจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อวงการวิชาชีพบัญชีมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

Ahmed, A. “**The Level of IT/IS Skills in Accounting Program in British Universities**”. *Management Research News*. 26 (2003) : 20–58.

American Institute of Certified Public Accountants. *CPA Vision Project* [Online]. Available: <http://www.aicpa.org/vision/> [August 2010], 2000.

Andrews, C. P. and Wynekoop, J. “**A Framework for Comparing IS Core Curriculum and IS Requirements for Accounting Majors**”. *Journal of Information System Education*. 15 (2004): 437–450.

Burnett, Sharon. “**The Future of Accounting Education: A Regional Perspective**”. *Journal of Education for Business*. 78 (2003): 129–134.

Greenstein, M. and McKee, T. “**Assurance Practitioners’ and Educators’ Self-perceived IT Knowledge Level: An Empirical Assessment**”. *International Journal of Accounting Information System*. 5 (2004): 213–243.

International Federation of Accountants. *International Education Guideline 11: Information Technology for Professional Accountants* [Online]. available: <http://www.ifac.org/publication/international-accounting-education-standards-board-august-2010>, 2003.

Messmer, M. “**Next Generation Accountant**”. *National Public Accountant*. 20 (2001): 20–21.

Reed, Randy M. and Pence, Diana K. “**International Accounting Curriculum: IFRS Now, IEG 11 Later?**”. *International Journal of Global Management Studies*. 1 (2009): 46–52.

Seiler, R. E. and Label, W. A. “**Impact of Curricular Changes Upon Professional Staff Training Efforts**”. *The Accounting Review*. 49 (1974): 854–864.